

Raadsmededeling openbaar

Nummer : 75-2026
Datum : 24 juni 2026
B&W datum : 2 juli 2026
Beh. Ambtenaar : G. Sikking
Portefeuillehouder : J.C. Wikkerink
Onderwerp : Opvang en huisvesting van nieuwkomers - stand van zaken

Aanleiding:

De opvang en huisvesting van nieuwkomers blijft een actueel onderwerp. Met deze raadsmededeling informeert het college de raad over de stand van zaken rondom de opvang van asielzoekers, de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de huisvesting van vergunninghouders en nareizigers.

Inhoud mededeling:

Opvang asielzoekers

De gemeente Aalten heeft op basis van de *Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen* (bekend als de Spreidingswet) een wettelijke taak in de opvang van asielzoekers. Het doel van de wet is te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielzoekers over provincies en gemeenten. In het afgelopen voorjaar kwam het college met een voornemen om 300 opvangplekken voor asielzoekers te realiseren aan de locatie Singel 1 en 2 in Aalten. Naar aanleiding van dit voornemen is het college in gesprek gegaan met omwonenden en inwoners. Bij deze informatieavonden waren ook raadsleden aanwezig. Naar aanleiding van deze informatieavonden heeft de raad 27 mei 2025 een motie aangenomen waarin geconcludeerd werd dat er veel zorgen zijn onder de bevolking over de veiligheid rondom een toekomstig AZC, de aantallen op te vangen asielzoekers, de genoemde locatie en de opvangvorm. Daarnaast werd uitgesproken dat er zorgen zijn over de druk op de zorg en over jeugdige inwoners die in de toekomst niet of minder goed aan een starterswoning kunnen komen. Dit alles leidde tot de conclusie van de gemeenteraad dat zij, in deze fase, onvoldoende kaderstellende rol heeft uitgeoefend. De gemeenteraad heeft daarom het college verzocht een pas op de plaats te maken en de gemeenteraad de gelegenheid te geven politiek-bestuurlijke kaders en voorwaarden op te stellen voor de realisatie van een AZC in de gemeente Aalten, voordat het college verdergaat met concrete planvorming.

De concept-kaders, een initiatiefvoorstel van de fracties van het CDA, GemeenteBelangen en de ChristenUnie, zijn voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan het college van B&W en op 12 februari 2026 heeft een beeldvormende raadsbijeenkomst plaatsgevonden waarbij ook inwoners hebben ingesproken. Ook hebben enkele inwoners schriftelijk gereageerd. Op basis van deze input en inzichten zijn de kaders aangescherpt en aangevuld.

Op 25 februari 2026 heeft de gemeenteraad de politie-bestuurlijke kaders vastgesteld voor de realisatie van één, maximaal twee opvanglocatie(s) voor asielzoekers. Voor een overzicht van de kaders zie: www.aalten.nl/opvang.

Op 27 februari is door de minister een voorlopige indicatieve taakstelling voor de tweede cyclus (143 plekken) vastgesteld, per februari 2027. Voor het eind van dit jaar moet er een definitief bod voor de regio komen vanuit de Provinciale Regietafel (PRT)*.

** De gemeenten maken aan de Provinciale Regietafel afspraken over de verdeling van de opvangopgave. Deze afspraken worden door de commissaris van de Koning aan de minister gerapporteerd. De minister van Asiel en Migratie stelt vervolgens het verdeelbesluit vast. Bij een volledige bestuurlijke overeenstemming neemt de minister de provinciale afspraken over. Bij onvoldoende overeenstemming stelt de minister de verdeling zelf vast.*

In de zoektocht naar locaties die voldoen aan deze kaders is ook de praktische haalbaarheid van locaties meegenomen voor wat betreft de aansluiting op het stroomnet. In de provincie Gelderland is sprake van netcongestie. In het opstellen van een groslijst is dan ook uitgegaan van zowel de kaders van de gemeenteraad als de aanwezigheid van elektriciteit op de locaties. Uiteindelijk zijn er enkele locaties gevonden die vrijwel volledig voldoen aan zowel de politiek-bestuurlijke kaders als aan de praktische haalbaarheid daarvan. Deze locaties zijn op 14 juni 2026 voorgelegd aan het COA voor een papieren schouw, zodat duidelijk wordt of ook het COA deze locaties als potentieel geschikt oormerkt.

Interbestuurlijk toezicht Spreidingswet

In het kader van het interbestuurlijk toezicht op de uitvoering van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) heeft op 17 juni 2026 een ambtelijk overleg plaatsgevonden met het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit overleg was aangekondigd in de brief van 9 april 2026 (bijlage 1). Op dit moment bevindt de gemeente Aalten zich op trede 2 van de interventieladder. Dit houdt in dat het ministerie aanvullende informatie bij de gemeente heeft opgevraagd en deze beoordeelt.

Tijdens het overleg heeft de gemeente een toelichting gegeven op het doorlopen proces en de inspanningen die worden geleverd om invulling te geven aan de wettelijke taakstelling uit de eerste cyclus van de Spreidingswet, die loopt tot 1 februari 2027. Het ministerie zal de verstrekte informatie en de uitkomsten van het overleg nader beoordelen. Naar verwachting zal dit leiden tot een bestuurlijk overleg met het college, overeenkomstig trede 3 van de interventieladder. Ten tijde van het opstellen van deze raadsmededeling is nog niet bekend of en, zo ja, op welke termijn dit overleg zal plaatsvinden.

De interventieladder kent zes treden en kan uiteindelijk leiden tot indeplaatsstelling. In dat geval neemt het Rijk de regie over de uitvoering over, waarbij de kosten voor de realisatie van een opvanglocatie voor rekening van de betreffende gemeente komen.

Bestuurlijke bijeenkomst op het provinciehuis

Op 19 juni zijn alle bij de Spreidingswet betrokken bestuurders door de Commissaris van de Koning de heer Wigboldus uitgenodigd op het Provinciehuis voor een toelichting op de tweede cyclus van de Spreidingswet. Conclusie is dat er in Gelderland weliswaar minder asielzoekers moeten worden opgevangen, maar dat Gelderland uit de eerste cyclus nog ongeveer 6.000 bedden tekortkomt. De CvdK roept de bestuurders dan ook op om voor de tweede cyclus niet vast te houden aan de lagere taakstelling, maar vooral rekening te houden met een fluctuerende taakstelling.

Hoe de wettelijke taakstelling voor de tweede cyclus eruit komt te zien wordt in de PRT besproken en eind dit jaar door de CvdK aangeboden aan de minister. Op 1 februari 2027 gaat dan de wettelijke taakstelling voor de tweede cyclus in.

Duidelijkheid over hoe zich dat verhoudt tot de taakstelling voor de eerste cyclus (200 plekken) kon niet worden gegeven.

Beroepsprocedure taakstelling Spreidingswet

Bij brief van 13 januari 2026 heeft het college beroep ingesteld tegen het besluit op het bezwaarschrift (hierna: het heroverwegingsbesluit) over het Verdeelbesluit Gelderland (hierna: het verdeelbesluit) van de minister van 8 december 2025, kenmerk 7009190. In de brief van 13 januari 2026 is de rechtbank verzocht het college een nadere termijn te geven voor het indienen van beroepsgronden. Op 10 februari 2026 zijn de nadere beroepsgronden per brief verstuurd aan de rechtbank Gelderland, ter attentie van het team Bestuursrecht Arnhem. Het college stelt zich daarbij op het standpunt dat het heroverwegingsbesluit in strijd is met het motiveringsbeginsel (evenredige spreiding over de gemeenten) en het rechtszekerheidsbeginsel. Voormalig minister Faber heeft naar onze mening onvoldoende rekening gehouden met de lokale omstandigheden en de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van het verdeelbesluit, zijnde de realisatie van 200 opvangplekken, met het oog op de gestelde termijn. Ook is het interbestuurlijk toezicht onvoldoende gemotiveerd.

De rechtbank heeft schriftelijk laten weten het beroep van het college van B&W van de gemeente Aalten met zaaknummer ARN 26/313 op dinsdag 27 oktober 2026 op zitting te behandelen in het gerechtshuis in Arnhem.

Zie ook RM 52-2026 met bijlagen over dit onderwerp.

Huisvesting statushouders en nareizigers

Vergunninghouders (statushouders) zijn voormalige asielzoekers aan wie door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) een verblijfsvergunning is verleend. Hiermee hebben zij het recht om in Nederland te verblijven. Op basis van het aantal inwoners wordt per gemeente bepaald hoeveel statushouders gehuisvest moeten worden. Gemeenten zijn door artikel 28 van de huisvestingswet verplicht invulling te geven aan deze taakstelling.

De gemeente ontvangt ieder halfjaar een taakstelling van het Rijk. De gemeente werkt hierbij samen met woningcorporaties en andere betrokken partijen. Aan deze taakstelling kan worden voldaan door middel van nieuwe koppelingen of door de huisvesting van nareizigers. De taakstelling is opgebouwd uit personen, waarvan een deel in gezinsverband wordt gehuisvest. Het aantal personen op de taakstelling komt daarmee niet overeen met het aantal benodigde woningen.

De taakstelling voor 2026 bestaat uit totaal 55 personen, dit is als volgt opgebouwd:

- Restant 2025-II: 7 personen
- 2026-I: 23 personen
- 2026-II: 25 personen

Dit jaar zijn, ten tijde van het opstellen van deze mededeling, 24 personen gehuisvest.

In 2026 en 2027 verwachten wij een verhoogd aantal nareizigers. Nadat een vergunninghouder een geldige verblijfsstatus heeft verkregen, mag hij/zij (als referent) een aanvraag voor gezinshereniging indienen voor directe gezinsleden. De gemeente heeft dan de verplichting om de nareizigers passend te huisvesten, samen met hun referent. Wij verwachten dat de IND dit jaar de aanvragen van een aantal inwoners zal behandelen, waardoor een aanzienlijk deel van het totaal aantal te huisvesten statushouders zal bestaan uit nareizigers. Het zou in 2026 om ongeveer 70 mensen kunnen gaan (dit is afhankelijk van landelijke ontwikkelingen). Een deel van de nareizigers is overigens al aangekomen. Als de gemeente in 2026 hierdoor haar taakstelling overschrijdt, wordt dit in mindering gebracht op de taakstelling voor 2027.

Op basis van de ervaringen in 2025 gaan wij ervan uit dat de taakstelling grotendeels met de huidige inzet gerealiseerd kan worden.

Dit doen wij onder andere door:

- het aanpassen van het bestaande woningaanbod ten behoeve van grotere gezinnen;
- het voortzetten van de pilot kamergewijze verhuur.

Desondanks betekent de verwachte instroom van nareizigers en de gewijzigde samenstelling van de doelgroep dat er in 2026 behoefte is aan aanvullende huisvestingsmogelijkheden, vooral passende woningen voor (grote) gezinnen. De gemeente blijft zich samen met de woningcorporatie inzetten om vergunninghouders en hun gezinsleden zo goed mogelijk te huisvesten.

Tijdelijke opvang van nareizigers

Nareizigers zijn over het algemeen een echtgenote en kinderen. Zij moeten passend gehuisvest worden mét hun referent. Als er (nog) geen passende huisvesting in de gemeente is, worden nareizigers door het COA opgevangen. Gemeente Aalten heeft de afgelopen periode echter meerdere situaties meegemaakt waarin het nareizende gezin niet, of pas na enkele weken, door het COA kon worden opgevangen. Als er bij aankomst van het gezin geen plaats is bij het COA wordt het gezin geacht bij de referent of in een hotel te verblijven. Onder andere door het toepassen van kamergewijze verhuur en het huisvesten in kleine woningen als 'tussenwoning' zijn er situaties waarin verblijf bij de referent (ook tijdelijk) onmogelijk is.

De komst van deze nareizigers is veelal pas kort van tevoren bekend. Hierdoor is slechts beperkt vooruit te plannen, terwijl op relatief korte termijn passende huisvesting nodig is. Hoewel het COA verantwoordelijk is voor de eerste opvang en huisvesting van nareizigers, beschikken zij op dit moment slechts zeer beperkt over opvangcapaciteit, zowel in reguliere opvang als in noodopvang. Omdat gemeente Aalten dit jaar een groot aantal nareizigers verwacht, wordt er gezocht naar alternatieve huisvestingsmogelijkheden waar gezinnen tijdelijk kunnen verblijven tot het moment van definitieve huisvesting. Hoewel de voorkeur uitgaat naar opvang door het COA, is de kwetsbaarheid van deze doelgroep te groot om dakloosheid of overbewoning als alternatief te beschouwen. Daarbij hebben wij nadrukkelijk oog voor de positie van gezinnen en kwetsbare kinderen.

Recent is er voor één gezin een tijdelijke woonruimte gerealiseerd op basis van de Regeling stimuleren uitstroom vergunninghouders uit de asielopvang (HAR+). Het gaat hierbij om een woonoplossing in een tijdelijk leegstaand pand met een maatschappelijke functie. De eigenaar heeft dit pand voor een beperkte periode aan ons beschikbaar gesteld, tot het weer ingezet wordt voor haar originele gebruik. Hier verblijven nu een moeder met haar minderjarige kinderen tot zij samen met hun referent passend gehuisvest kunnen worden. De referent verblijft in een woning voor kamer-gewijze verhuur. Reden om voorafgaand aan de aankomst van het gezin in Nederland woonruimte te realiseren om dakloosheid na aankomst op Schiphol te voorkomen.

Afhankelijk van de ontwikkelingen in de landelijke opvangcapaciteit bij het COA zal er bij een volgende aankomst afgewogen worden of een soortgelijke locatie nogmaals gezocht moet worden. Dit proces wordt nauwlettend gevolgd in samenspraak met de betrokken partners.

Opvang ontheemden uit Oekraïne

De gemeente Aalten biedt opvang aan ontheemden uit Oekraïne in het kader van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). Momenteel verblijven 192 mensen in gemeentelijke opvanglocaties (GOO) en 27 mensen in o.a. particuliere opvanglocaties. De gemeentelijke opvanglocaties zijn volledig bezet. Hiermee voldoet de gemeente Aalten aan de huidige inspanningsverplichting van 188 GOO-plekken.

Enkele gemeentelijke en particuliere opvanglocaties komen in het 3e kwartaal te vervallen. Dit betekent dat een deel van de huidige opvangcapaciteit niet langer beschikbaar is. Daarnaast verwachten wij dit jaar een uitbreiding van de landelijke opvangopgave. Het is nog onduidelijk hoe deze zich naar de gemeenten zal vertalen. Ook deze ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. We bereiden een gemeentelijke oplossing voor om de opvangcapaciteit op peil te houden.

Een deel van de ontheemden uit Oekraïne heeft inmiddels werk gevonden en ontwikkelt zich richting meer zelfstandigheid. Dit leidt ook tot een toenemende vraag naar reguliere (huur)woningen. Oekraïense inwoners kunnen zich op dit moment regulier inschrijven bij woningcoöperaties zoals alle andere inwoners. Zij worden geïnformeerd over de impact van het huren van een reguliere woning, maar zijn vrij om deze stap te maken.

De opvang van ontheemden blijft noodzakelijk zolang de oorlog in Oekraïne voortduurt. De RTB wordt naar verwachting verlengd tot maart 2028, daarnaast wordt er landelijk gewerkt aan een passende opvolger van deze regeling (op dit moment getiteld, *het transitiedocument*). De impact van deze ontwikkelingen op de gemeente worden nauwlettend gevolgd en passend geïmplementeerd. De gemeente blijft zich inzetten voor passende opvang en voor maatschappelijke participatie van Oekraïense ontheemden, onder meer op het gebied van werk, onderwijs en integratie.

Communicatie

De verschillende opgaven rondom nieuwkomers leiden regelmatig tot vragen van inwoners. Om inwoners op een toegankelijke manier te informeren, publiceren we in de komende periode (met een herhaling na de zomer) een drieluik in het gemeentenieuws in Aalten Vooruit en De Band met achtergrondartikelen. Hierin wordt ingegaan op:

1. de verschillende groepen nieuwkomers en de begrippen die daarbij horen, zoals asielzoekers, vergunninghouders, nareizigers en ontheemden uit Oekraïne;
2. de uitvoering van de Spreidingswet en de stappen die de gemeente zet om aan de wettelijke taakstelling te voldoen;
3. veelgestelde vragen en antwoorden over opvang, huisvesting en de gevolgen voor de gemeente Aalten.

Met deze artikelen beoogt de gemeente inwoners op een toegankelijke en feitelijke manier te informeren over de verschillende vormen van opvang en huisvesting van nieuwkomers en de wettelijke kaders waarbinnen dit plaatsvindt.

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:

1. Brief interbestuurlijk toezicht Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang-voorzieningen, Ministerie van J&V van 9 april 2026

> Retouradres Postbus 20011 2500 EH Den Haag

Aan het college van B&W van de gemeente Aalten
Postbus 119
7120 AC Aalten

Directoraat-Generaal

Migratie

Directie Regie Migratieketen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie

7468089

Datum 9 april 2026
Betreft Brief interbestuurlijk toezicht Wet gemeentelijke taak
mogelijk maken asielopvangvoorzieningen

Geacht college,

De situatie in de asielopvang is urgent en kritiek. De asielketen loopt tegen de grenzen van het mogelijke aan en dat is de afgelopen tijd weer duidelijk zichtbaar door de grote druk op het aanmeldcentrum in Ter Apel en de gevolgen die dat heeft voor de directe omgeving. Het is daarom zeer van belang dat iedere gemeente haar bijdrage levert aan de opvang, op de langere termijn maar ook voor de acute korte termijn. Daarom heeft de minister in de brief 'Samen werken aan meer grip op migratie en opvang' van 26 maart jl. een expliciet beroep gedaan op alle gemeenten om opvangplekken te regelen, in het bijzonder de gemeenten die nog niet voldoen aan hun wettelijke taak in het kader van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: Spreidingswet). De minister van Asiel en Migratie vertrouwt erop dat uw solidariteit met andere gemeenten ertoe leidt dat u uw bijdrage zult leveren.

In het kader van het interbestuurlijk toezicht worden de prestaties van uw gemeente op het gebied van het mogelijk maken van asielopvangplekken conform de Spreidingswet beoordeeld. Op 1 juli 2025 dienden gemeenten te voldoen aan hun wettelijke taak door vanaf deze datum het aantal asielopvangplekken mogelijk te maken zoals bepaald in eerder genomen verdelbesluiten.

Beoordelingskader toezicht

Het interbestuurlijk toezicht op de Spreidingswet is belegd bij de minister van Asiel en Migratie. Toepassing van het interbestuurlijk toezicht geschiedt op basis van een interventieladder¹ die uit de volgende stappen bestaat:

- Fase 1 Signaleren
- Fase 2 Informatie opvragen en valideren
- Fase 3 Actief toezicht: afspraken over acties, termijnen en vervolg
- Fase 4 Vooraankondiging van juridische interventie
- Fase 5 Besluit tot indeplaatsstelling met laatste termijn om alsnog zelf te voorzien
- Fase 6 Sanctie indeplaatsstelling

Bevindingen

Op 30 juni 2025 ontving het ministerie van de Provinciale Regietafel de voortgangsrapportage van de realisatie van asielopvangplekken in de provincie. Op basis van deze rapportage is geïnventariseerd wat de stand van zaken was van

¹ Deze is gebaseerd op de Wet revitalisering generiek toezicht en het bijbehorend beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing

Datum
9 april 2026

Onze referentie
7468089

de realisatie van asielopvangplekken op 1 juli 2025. Voor uw gemeente zijn de cijfers als volgt:

	Wettelijke taak	Realisatie per 1-7-2025
Regulier	200	0
AMV	0	0

Uit deze cijfers blijkt dat uw gemeente niet voldoet aan de in het verdeelbesluit opgenomen wettelijke taak. Op grond van deze informatie wordt uw gemeente ingeschaald op **trede 2** van de interventieladder. U ontvangt daarom hierbij een verzoek om nadere informatie. Na ontvangst van deze informatie zal een gesprek plaatsvinden op ambtelijk niveau waarin een nadere toelichting wordt gevraagd. Als uit de aangeleverde informatie en/of het gesprek onvoldoende voortgang blijkt, zal opschaling naar **trede 3** plaatsvinden. Uw gemeente komt dan onder actief toezicht te staan.

Verzoek om informatie

Met deze brief wordt u verzocht het ministerie te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van asielopvangplekken in uw gemeente en hierbij aan te geven wat de reden is waardoor u niet (volledig) aan de wettelijke taak voldoet. Dit voor zover u dit nog niet heeft aangegeven in het kader van de wettelijke meldplicht. U wordt verzocht om hierbij ook toe te lichten wat de huidige stand van zaken is van de realisatie van asielopvangplaatsen in uw gemeente, welke stappen uw gemeente al heeft gezet en – indien van toepassing – op welke termijn u verwacht aan de wettelijke taak te voldoen.

Gevraagd wordt indien van toepassing ook onderliggende stukken te delen.

Verzoek is uw antwoord schriftelijk binnen drie weken na dagtekening van deze brief toe te sturen via ibtspreidingswet@minjenv.nl.

Na ontvangst van de informatie zal bij de gemeenten waar daar aanleiding voor is zeer spoedig tot de volgende stap van gespreksvoering worden overgaan.

Tot slot

Het verdeelbesluit van 20 december 2024 geldt voor de duur van twee jaar. Op 27 februari 2026 is een nieuwe tweejarige cyclus gestart met een nieuwe capaciteitsraming, provinciale opgave en indicatieve verdeling. Deze indicatieve verdeling vormt opnieuw het startpunt voor gemeenten om aan de Regionale en Provinciale Regietafel tot afspraken te komen over welke bijdrage elke gemeente levert. Bij het interbestuurlijk toezicht op de wettelijke taak uit het verdeelbesluit van 20 december 2024 worden alle relevante feiten en omstandigheden in acht genomen, waaronder ook de hoogte van de nieuwe indicatieve opgave en de afspraken die aan de PRT worden gemaakt.

Mochten zich omstandigheden voordoen waardoor u niet meer aan uw taak kunt voldoen, dan wordt u verzocht hiervan melding te doen conform artikel 8 van de wet. U kunt dit doen door een mail te sturen aan ibtspreidingswet@minjenv.nl. Indien u nog vragen heeft, kunt u eveneens via dit mailadres contact opnemen.

Dit kabinet zal geen onduidelijkheid laten ontstaan over de uitvoering van de Spreidingswet. Meerdere gemeenten die de afgelopen jaren al een bijdrage hebben geleverd, hebben om duidelijkheid gevraagd. Middels deze brief maakt de minister van Asiel en Migratie opnieuw duidelijk dat de Spreidingswet wordt gehandhaafd, het interbestuurlijk toezicht op de wet geldig is en onverkort

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Regie Migratieketen

Datum
9 april 2026

Onze referentie
7468089

wordt uitgevoerd en dat gemeenten die niet aan hun wettelijke taak voldoen hierop worden aangesproken.

De commissaris van de Koning van uw provincie wordt geïnformeerd over deze brief.

Hoogachtend,

De minister van Asiel en Migratie, namens hem,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'K' followed by a long horizontal stroke with a small upward flick at the end.

Drs. K. Morren
Directeur Regie Migratieketen